

Viața Sfântului Marelui Împărat și întocmai cu Apostolii Constantin și a micii lui, Elena (21 mai)

Împăratul Britaniei, Consta, care se numea Flor, era nepotul lui Claudie, împăratul cel mai dinainte, care se născuse din fiica lui. Deci, Consta și Elena au fost părinții marelui Constantin. Consta a avut și alți copii cu altă femeie, cu numele Teodora, care a fost fiică a împăratului Maximian Erculie. Aceasta a născut lui Consta pe Constantie, tatăl lui Galie și al lui Iulian; pe Dalmatie, pe Navalian și o fiică, Constantia, care a fost dată după Liciniu. Iar din Elena este născut Constantin cel Mare, care a fost și moștenitor al împărăției tatălui său.

Despre Consta, tatăl lui Constantin, se povestește că, deși se arăta a fi închinător de idoli, după obiceiul cel vechi al Romei, nu se silea spre slujba idolească ca ceilalți închinători de idoli; ci se arăta și nădăjduia spre Dumnezeu cel Preaînalt. El învăța pe fiul său, Constantin, să caute și să ceară ajutor de la cea de sus purtare de grijă, iar nu de la idoli. Lui îi era milă de creștinii ce se munceau și se omorau de ceilalți împărați păgâni; pentru aceea el nu ura Biserica lui Hristos, ci o apăra de prigonire. Deci, creștinii din părțile Apusului aveau odihnă sub stăpânirea lui; iar cei din părțile Răsăritului erau supuși la diferite chinuri, de vreme ce Maximian Galerie, ginerele lui Dioclețian, stăpânea părțile acelea.

La curtea împăratului Consta erau mulți creștini în tot felul de dregătorii, iar unii dintre ei erau chiar slujitori de aproape ai lui. Vrând

împăratul să știe care dintre bărbați sunt buni, desăvârșiți și statornici în credință, a făcut aceasta: A chemat toată curtea sa împărătească și le-a zis: "Dacă îmi este cineva credincios și voiește să fie în palatul meu, să se închine zeilor mei și împreună cu mine să le aducă jertfe și atunci îmi va fi prieten adevărat, slujindu-ne în boieria sa și învrednicindu-se de la noi de mai mare cinste. Iar dacă cineva nu va voi să se închine zeilor mei, să se ducă din curtea mea unde va voi, deoarece nu pot să fiu împreună cu cei ce nu sunt de o credință cu mine".

Împăratul, zicând acestea, deodată, cei ce stăteau de față, s-au împărțit în două părți; pentru că cei ce erau adevărați robi ai lui Hristos, adică creștinii, s-au dat la o parte, lăsându-și astfel dregătoriile și rangurile lor cele mari cu care erau însărcinați și, astfel, au început a ieși din palatele împărătești. Iar cei ce iubeau lumea aceasta și slava ei mai mult decât pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, aceia s-au plecat la cuvintele împăratului și se închinau idolilor. Deci, împăratul, oprind pe adevărații creștini, a zis către dânșii: "De vreme ce vă văd, că slujiți cu credință Dumnezeului vostru, voiesc ca voi să fiți sfetnicii, slujitorii și prietenii mei; pentru că nădăjduiesc că în ce fel sunteți credincioși Dumnezeului vostru, tot în acel fel veți fi credincioși și către mine!" Iar către cei care au voit a se abate de la Hristos și a se închina zeilor, a zis: "Pe voi nu mai voiesc să vă am în curtea mea; căci, dacă nu ați păstrat credința Dumnezeului vostru, apoi cum veți fi credincioși mie?"

Astfel i-a gonit rușinați din față sa. De aici se vede cât era de bun acel împărat către creștinii cei credincioși. Aflându-se în Britania și, căzând în boală de moarte, a încredințat împărăția fiului său, Constantin, cel născut din Elena, pe care îl iubea mai mult decât pe toți fiii săi cei născuți din cealaltă femeie; și, în urmă, și-a dat ultima suflare.

Constantin a luat stăpânirea împărăției după moartea tatălui său, cu învoirea a toată oastea, pentru că era iubit de toți, ca o odraslă ieșită dintr-o rădăcină bună. Maxentie, fiul cel nelegitim al lui Maximian Erculie, auzind de acest lucru, s-a umplut de zavistie și, amăgind câțiva senatori din Roma, cărora dându-le multe daruri și făgăduindu-le multe altele, i-a răpit scaunul împărătesc, făcându-se astfel împărat al Romei cu puterea sa, fără voia poporului Romei și a toată oastea. Constantin, înștiințându-se de acest lucru, nu s-a supărat asupra lui, ci mai ales s-a și învoit cu dânsul și a trimis la el soli pentru pace, lăsând pe Maxentie să împărătească în Roma, iar el mulțumindu-se cu Britania și cu părțile ei cele de un hotar. Maxentie însă, nu voia pacea cu Constantin și nici nu-l recunoștea ca împărat, voind ca singur să rămână împărat a tot pământul și ținuturilor de sub stăpânirea Romei. El, întărindu-se în Roma, a început a face multă răutate poporului; căci nu numai pe creștini îi gonea, ci și pe păgânii săi îi muncea.

El a omorât pe senatorii cei cinstiți, jefuindu-le averile, batjocorind casele cele de neam bun și viețuind cu necurăție; pentru că răpea femeile și fecioarele senatorilor spre necurăția lui, îndeletnicindu-se foarte mult la vrăji și fermecătorii, făcându-se foarte aspru și urât în toată Roma pentru tirania lui cea spurcată.

Deci, romanii au trimis în taină la Constantin care petrecea în Britania cu mama sa Elena, rugându-l să vină și să-i scape de acel tiran. Constantin a scris mai întâi lui Maxentie, sfătuindu-l prietenește, să înceteze cu tirania sa Maxentie nu numai că nu l-a ascultat și nu s-a îndreptat, dar mult mai rău s-a făcut, gătindu-se de război împotriva lui Constantin, nemaivoid a-l lăsa să împărătească împreună cu dânsul. Constantin, auzind că Maxentie nu se îndreptează, ci se întinde spre lucruri mai rele și adună oaste multă împotriva lui, a pornit el împotriva lui cu război. Dar, văzând că puterea lui de oaste este puțină și gândindu-se și la farmecele lui Maxentie, a început a se îndoii de biruință, deoarece știa că Maxentie vărsa mult sânge omenesc prin facerea vrăjilor și pe mulți prunci, fecioare și femei însărcinate le junghia și le jertfea diavolilor, făcându-și lui milostivi pe zeii cei deșerți, spre care nădăjduia.

Văzând Constantin că de partea lui Maxentie era mare puterea diavolească, a început a se ruga adevăratului Dumnezeu, Care stăpânește cerul și pământul, pe Care neamul creștinesc îl cinstește, ca să-i dăruiască chip de biruință asupra tiranului. Deci, cu osârdie rugându-se, i s-a arătat întru amiazăzi chipul Crucii Domnului, închipuit cu stele strălucitoare, mai mult decât soarele, iar deasupra acestui chip era următoarea scrisoare: "Cu aceasta vei birui". Aceasta o vedeau toți ostașii, peste care era comandant Artemie - care s-a muncit de Iulian pentru Hristos - și se minunau. Iar cei mai mulți dintre dânsii au început a se teme, deoarece, la neamuri, chipul Crucii era semn de nenorocire și de moarte, fiindcă tâlharii și făcătorii de rele se pedepseau cu răstignirea pe cruce. Deci, ostașii se temeau toți ca nu cumva războiul lor să fie fără izbândă, iar împăratul Constantin era întru nepricepere mare. Noaptea, pe când el dormea, i s-a arătat singur Domnul nostru Iisus Hristos și iarăși i-a arătat semnul cinstitei Cruci, cel ce i se arătase, și i-a zis: "Să faci asemănarea acestui semn și să poruncești ca să-l poarte înaintea cetelor și vei birui nu numai pe Maxentie, ci și pe toți vrăjmașii tăi!"

Sculându-se împăratul, a spus boierilor săi acea vedenie a sa și, chemând meșteri iscusiți, le-a poruncit să facă cinstita Cruce, după chipul semnului ce i se arătase, de aur, de mărgăritare și de pietre scumpe. El a mai poruncit ca toată oastea sa să închipuiască semnul Sfintei Cruci pe toate armele, pe steaguri, pe coifuri și pe paveze. Păgânul Maxentie, înștiințându-se de venirea lui Constantin din Britania asupra Romei, cu

multă îndrăzneală, și-a scos oastea romană și a tăbărât împotriva marelui Constantin; iar Constantin a poruncit să poarte cinstita Cruce înaintea cetelor ostașilor săi.

După o luptă înverșunată, Maxentie a fost biruit cu puterea cinstitei Cruci și mulți ostași au fost uciși în acea luptă. Iar el, fiind urmărit de împăratul Constantin, a fugit pe podul de peste râul Tibru, pe care singur îl zidise, și, stricându-se podul cu puterea lui Dumnezeu, s-a afundat ticălosul în râu cu ostașii săi, ca și Faraon cel de demult și astfel s-a umplut râul de ostași și de cai. După aceasta marele Constantin a intrat în Roma cu biruință, întâmpinat de tot poporul cu mare bucurie și cinste; iar el a înălțat mare mulțumire lui Dumnezeu, Celui ce i-a dat biruință asupra tiranului cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci. Spre pomenirea acelei preaslăvite biruințe, a pus o cruce în mijlocul cetății Romei, pe un stâlp înalt de piatră și a scris pe dânsa: "Prin acest semn mântuitor, cetatea aceasta s-a eliberat de sub jugul tiranului".

El a mai avut al doilea război împotriva Vizantei, care era atunci cetate mică zidită de un grec oarecare, anume Vizas, în numele său, pe vremea lui Manase, împăratul iudeilor. Acolo Constantin fiind biruit de două ori, era într-o mare mâhnire; dar, făcându-se seară, și-a ridicat ochii spre cer și a văzut o scrisoare alcătuită de stele, care închipuia aceasta: "Cheamă-mă în ziua necazului tău, și te voi scoate și Mă vei preamări". Înfricoșându-se, și-a ridicat ochii spre cer și a văzut închipuită o cruce de stele și împrejurul ei aceste cuvinte: "Prin acest semn vei birui". Astfel, punându-se crucea iarăși în fruntea cetelor, a biruit pe vrăjmașii săi și le-a luat cetatea Vizantieii.

Având al treilea război cu tătarii la Dunăre, iarăși i s-a arătat pe cer semnul Sfintei Cruci, arma cea mântuitoare și, ca și mai înainte, a avut biruință. De aceea, împăratul Constantin, cunoscând puterea lui Hristos, Cel ce S-a răstignit pe cruce, a crezut în Hristos adevăratul Dumnezeu și s-a botezat împreună cu maica sa, Elena, cea vrednică de laudă.

Despre botezul Sfântului Constantin se povestește astfel: Cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Cel ce le rânduieste toate spre folosul omenesc, împăratul Constantin a căzut într-o lepră foarte cumplită, care i-a cuprins tot trupul de la cap până la picioare, încât tot trupul lui era o rană. El a adus mulți doctori preaînțelepți și vrăjitori, nu numai din stăpânirea Romei, ci și din Persia; însă nici un folos n-a câștigat la boala sa. Mai în urmă venind la împărat, slujitorii idolești de la Capitoliu i-au zis: "De nu-ți vei face scaldătoare din sânge de copii mici și de nu te vei spăla în acel sânge, fiind cald, apoi nu poți să te tămăduiești; iar de vei face așa, atunci îndată vei fi sănătos, căci altă doctorie nu este mai bună decât aceasta".

Atunci împăratul a trimis pretutindeni ca să adune prunci mici, pentru a face din sângele lor scaldătoria. Adunându-se la Capitoliu o

mulțime de prunci mici, care sugeau la sânul maicilor lor și, sosind ziua în care erau să fie junghiați, a mers și împăratul la Capitoliu; pentru că acolo îi gătise slujitorii idolești scaldătoarea de sânge. Atunci s-au adunat o mulțime de femei, care își smulgeau părul de pe cap și cu unghiile își zgâriau fețele, tânguindu-se și plângând cu amar. Deci, întrebând împăratul care este pricina plângerii lor, și aflând că sunt mame ale pruncilor adunați pentru junghiere, s-a umilit și, văzând plângerea și tânguirea cea amară, a zis: "O, cât de mare este neomenia celor ce m-au sfătuit să vărs sânge nevinovat! Chiar de aș fi știut cu adevărat că mă voi tămădui, apoi mai bine era ca eu unul să rabd durere, decât să vărs sângele la atâția prunci, care nici un rău nu mi-a făcut, și încă și pe maicile lor să le umplu de neîncetată tânguire și mâhnire". Acestea zicând, s-a întors la palat și îndată a poruncit să dea mamelor, sănătoși pe fiii lor, dându-le în același timp și aur din vistierile împărătești, și astfel le-a eliberat pe ele cu pace.

Iar Preabunul Dumnezeu, văzând o milostivire ca aceasta din partea împăratului, i-a răsplătit cu îndoită sănătate și trupească și sufletească. Dumnezeu a trimis la dânsul pe Sfinții și Marii Apostoli Petru și Pavel, care s-au arătat în vedenie pe când dormea, stând lângă patul lui. Împăratul i-a întrebat pe dânșii, cine sunt și de unde vin, iar ei au zis: "Noi suntem Petru și Pavel, Apostolii lui Hristos, trimiși de Dânsul la tine să te povățuim la calea mântuirii, să-ți arătăm baia în care vei câștiga sănătatea sufletului și a trupului și să-ți făgăduim viața cea veșnică de la Dumnezeu, pentru viața cea vremelnică pe care ai dăruit-o pruncilor, fiindcă i-ai cruțat pe dânșii de moarte. Deci, cheamă la tine pe episcopul Silvestru, care se ascunde de frica ta în muntele Soract, și să asculți învățătura aceluia, pentru că el îți va arăta o scaldătoare, în care te vei curăți de toate spurcăciunile și vei fi sănătos cu trupul și cu sufletul". Sfinții Apostoli, zicând acestea, s-au dus de la dânsul.

Împăratul deșteptându-se din somn, se minuna de acea vedenie, când, după obicei, a intrat la dânsul doctorul. Atunci împăratul a zis către dânsul: "De acum nu mai am trebuință de doctoria voastră, fiindcă nădăjduiesc spre dumnezeiescul ajutor". Și l-a gonit pe el de la dânsul. După aceea a poruncit, ca îndată să caute pretutindeni pe episcopul Silvestru și să-l aducă la dânsul cu cinste. Deci, găsindu-l pe episcopul Silvestru și aducându-l la împărat, l-a primit cu mare cinste și dragoste, pentru că, singur sculându-se, l-a întâmpinat și l-a îmbrățișat prietenește.

Apoi l-a întrebat pe dânsul, zicând: "Sunt la voi oarecare dumnezei cu numele Petru și Pavel?" Silvestru a răspuns: "Împărate, unul este la noi Dumnezeu, Care a zidit cerul și pământul și toate cele ce sunt pe dânsul. Iar aceia cărora tu le zici Petru și Pavel, nu sunt dumnezei, ci robi ai lui Dumnezeu, care au propovăduit în toată lumea numele lui Iisus Hristos și

mai pe urmă și-au vărsat sângele lor pentru Domnul, fiind uciși de către Nero". Auzind aceasta, împăratul s-a bucurat foarte mult și a zis: "Rogumă ție, episcop, arată-mi mie asemănarea lor, dacă o ai pe icoane închipuită, ca mai cu încredințare să știu de sunt aceia ce mi s-au arătat mie în vis". Atunci Silvestru a trimis îndată un diacon să aducă icoana Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Deci, văzând împăratul închipuirile fețelor apostolești, a zis: "Cu adevărat aceștia sunt, cei văzuți de mine!"

Atunci împăratul a spus episcopului cu de-amănuntul toată vedenia lui și l-a rugat pe el să-i arate scaldătoarea aceea, în care ar putea să se curățe de lepra sufletească și trupească, după cuvântul apostolilor, care i s-au arătat lui în vedenie. Sfântul episcop Silvestru a zis împăratului: "Nu se cade ție să intri într-alt fel în scaldătoarea aceea, decât să crezi fără șovăire mai întâi în Dumnezeu acela, pe Care L-au propovăduit apostolii ce ți s-au arătat ție". Împăratul a răspuns: "De n-aș fi crezut că Iisus Hristos este Unul Dumnezeu, apoi niciodată nu te-aș fi chemat la mine pe sfinția ta". Grăit-a lui sfântul: "Se cade mai întâi să postești, apoi, cu rugăciuni și lacrimi, prin mărturisirea păcatelor tale, să milostivești pe Dumnezeu. Deci, leapădă-ți porfira și coroana împărătească timp de șapte zile și să te închizi în camerele dinăuntru palatului și, plângând în sac și în cenușă, să-ți faci pocăința, aruncându-te la pământ; apoi poruncește să se închidă capiștile idolești și jertfele lor să înceteze; pe creștinii ce sunt în temnițe să-i eliberezi și celor ce stau în legături dăruiește-le libertate; fii bun cu cei ce se roagă ție, împlinește-le toate cererile lor drepte și dă din averea ta multă milostenie săracilor".

Împăratul a făgăduit că pe toate acestea o să le împlinească; iar episcopul, punându-și mâna pe capul lui, s-a rugat și l-a făcut pe el unul dintre cei chemați la primirea Sfântului Botez. Apoi, adunând pe toți credincioșii, le-a poruncit și lor asemenea să postească și să se roage, ca astfel să înceteze ura împotriva Bisericii lui Dumnezeu, să piară întunericul închinării de idoli și să strălucească tuturor lumina cea mântuitoare.

Sosind a șaptea zi, Sfântul Silvestru a venit la împărat și, învățându-l multe despre tainele sfintei credințe celei întru Preasfânta Treime, i-a pregătit scaldătoarea Sfântului Botez. Când a intrat împăratul în scaldătoarea Sfântului Botez și, după ce Sfântul Silvestru l-a afundat de trei ori în numele Sfintei Treimi, deodată a strălucit o lumină mare din cer, mai mult decât razele soarelui, încât s-a umplut casa de negrită strălucire. Atunci împăratul, îndată s-a curățat de lepră, care, căzând de pe trupul lui ca niște solzi de pește, a rămas toată în apă. Astfel a ieșit sănătos din scaldătoare, încât n-a mai rămas nici urmă din bubele ce au fost pe trupul lui. Apoi, îmbrăcându-se în haine albe după Sfântul Botez, a povestit

singur, zicând: "Când m-am afundat în apă, am simțit o mână de sus, întinzându-se și atingându-se de mine".

După acestea, împăratul îndată a dat poruncă să nu îndrăznească nimeni a huli pe Hristos sau a supăra pe creștini. Deci, a zidit în curțile sale împărătești o biserică în numele Mântuitorului Hristos și a poruncit să se boteze fără întârziere toți cei ce vor voi să fie creștini; iar haine albe pentru botez să ia din vistierile împărătești. În ceasul acela s-au botezat o mulțime mare de popor și, din zi în zi, creștea și se înmulțea Biserica lui Hristos, iar închinarea de idoli se împușina.

Astfel s-a făcut bucurie mare credincioșilor, a căror mulțime era atât de mare în Roma, încât voiau să gonească din cetate pe toți cei ce nu voiau să fie creștini. Dar împăratul a oprit poporul, zicând: "Dumnezeul nostru nu voiește ca cineva să vie la El cu silă și fără de voie; ci, dacă cineva de voie liberă și cu scop bun se apropie de El, în acela El binevoiește și cu milostivire îl primește; deci, precum voiește cineva să creadă cu libertate, așa să creadă, iar nu să se prigonească unul pe altul!"

De acest împărătesc răspuns și mai mult s-a înveselit poporul; căci lăsa pe toți să trăiască în libertate, pe fiecare în credința și după voia sa. Dar nu numai în Roma s-a făcut bucurie credincioșilor, ci și în toată lumea. Pentru că pretutindeni se eliberau din legături și din temnițe credincioșii cei chinuți pentru Hristos și se întorceau de la închisori; iar cei ce se ascundeau prin munți și prin pustietăți de frica muncitorilor, veneau la locurile lor fără de frică, și astfel, pretutindeni, a încetat prigonirea și tirania.

După aceasta, binecredinciosul împărat Constantin a voit să zidească în numele său o cetate în Ilie, unde - precum se povestește - a fost războiul troadenilor cu elinii. Dar el, cu dumnezeiasca înștiințare, s-a oprit să zidească acolo cetate și i s-a poruncit s-o zidească mai bine în Vizantia. Deci, supunându-se voinței lui Dumnezeu, a zidit în Vizantia o cetate mare și slăvită, a înfrumusețat-o cu toate podoabele și a numit-o după numele său, Constantinopol. Apoi a mutat acolo scaunul său de la Roma cea veche, poruncind ca acea cetate să se numească Roma cea nouă, încredințând-o apărării lui Dumnezeu și a Preacuratei Sale Maici.

În acea vreme răucredinciosul Arie, tulburând cu eresul său Biserica lui Hristos, acest binecredincios împărat a voit cu dinadinsul să încerce cele pentru sfânta credință. Deci, a poruncit să se țină în Niceea Sinodul cel mare a toată lumea, unde s-au adunat 318 Sfinți Părinți, care au alcătuit credincioasele dogme ale sfintei credințe, iar pe Arie și eresul lui l-au blestemat. Acest sinod care s-a ținut în anul 325 în Niceea a fost întâiul sinod a toată lumea.

Împăratul Constantin a maică, Elena, la Ierusalim cu era preaiubitoare de căutarea cinstitei și de viață Domnului. Ea, ducându-se la Sfinte Locuri, le-a curățit de scos la lumină cinstitele sfinți. Pe acea vreme era Macarie, care a întâmpinat pe cuviincioasă.

Fericita împărăteasă Crucea Domnului cea ascunsă de evrei, i-a chemat pe arate locul unde este ascunsă Domnului. Iar ei lepădându-se Elena îi îngrozea cu munci și arătat pe un bărbat bătrân cu

trimis apoi pe fericita sa multă avere, ca pe una ce Dumnezeu, pentru făcătoarei Cruci a Ierusalim, a văzut acele spurcăciunile idolești și a moaște ale mai multor patriarh în Ierusalim împărăteasă cu cinste

Elena, vrând să caute făcătoare de viață, care era toți și i-a întrebat să-i cinstita Cruce a că nu știu, împărăteasa cu moarte. Atunci ei i-au numele Iuda, zicând:

"Acesta poate să-ți arate ceea ce cauți, de vreme ce este fiul unui cinstit prooroc". Deci, făcându-se multă cercetare, iar Iuda lepădându-se a spune, împărăteasa a poruncit să-l arunce într-o groapă adâncă, în care petrecând câtăva vreme, în cele din urmă a făgăduit să-i spună. Deci, scoțându-l din groapă, au mers la un loc, unde era un munte mare, pe care Adrian, împăratul Romei, zidise o capiște zeiței Artemida și pusese în ea pe idolul ei. Acolo a arătat acel Iuda, că este ascunsă Crucea Domnului. Împărăteasa Elena a poruncit să dărâme capiștea idolească, iar zidul și pietrele să le risipească.

Fericitul patriarh Macarie rugându-se, a ieșit în locul acela un miros de bună mireasmă și îndată s-a arătat spre răsărit, Mormântul și locul Căpățânii (Golgota), iar aproape de ele au aflat îngropate trei cruci și împreună cu ele au aflat și cinstitele piroane. Nepricepând nimeni care ar fi fost Crucea Domnului nostru Iisus Hristos, s-a întâmplat în acea vreme, că duceau un mort la îngropare. Atunci patriarhul Macarie a poruncit celor ce-l duceau să stea, și a pus una câte una crucile pe cel mort, iar când a pus Crucea lui Hristos îndată a înviat mortul și s-a sculat viu cu puterea dumnezeieștii Cruci a Domnului. Iar împărăteasa, luând cu bucurie cinstita Cruce, i s-a închinat ei și a sărutat-o; asemenea și toată suita împărătească ce era cu ea. Iar unii nu puteau să vadă și să sărute Sfânta Cruce în acea vreme, de înghesuială, pentru aceea au cerut ca măcar s-o vadă de departe.

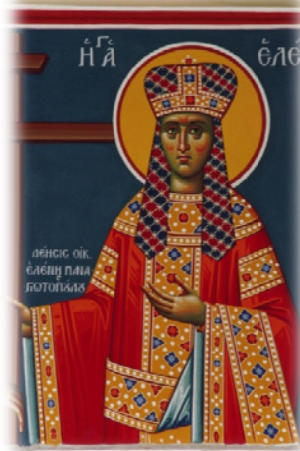
Atunci Macarie, patriarhul Ierusalimului, stând la un loc mai înalt, a arătat poporului cinstita Cruce; iar toți strigau: "Doamne, miluiește!" De

atunci s-a început a se prăznuî Înălțarea Sfintei Cruci. Împărăteasa Elena a luat cu sine o parte din acest sfânt lemn, asemenea și sfintele piroane; iar pe cealaltă parte punând-o într-o raclă de argint, a dat-o patriarhului Macarie pentru păzirea neamurilor care vor fi de aici înainte. Atunci acel Iuda și împreună cu el o mulțime de iudei au crezut în Hristos și s-au botezat. El s-a numit din Sfântul Botez Chiriac, care, după aceea, a fost patriarh al Ierusalimului și s-a sfârșit pe vremea lui Iulian Paravatul, fiind muncit pentru Hristos.

Sfânta împărăteasă Elena a poruncit ca în Ierusalim, pe la sfintele locuri, să se zidească biserici. Mai întâi a poruncit să se zidească Biserica Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, lângă Sfântul Mormânt, acolo unde s-a găsit Sfânta Cruce. A mai poruncit să se zidească o biserică și în Ghetsimani, unde este mormântul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei ei Adormiri. Apoi, după ce a zidit și alte optsprezece biserici, înfrumusețându-le cu toate podoabele și dăruindu-le cu îndestulate averi, a venit la Constantinopol, aducând o parte din lemnul Sfintei Cruci cea de viață făcătoare și sfintele piroane cu care a fost pironit trupul lui Hristos. Apoi, nu după multă vreme s-a mutat la Dumnezeu, bineplăcându-l Lui, și a fost îngropată cu cinste.

Iar marele împărat Constantin, după moartea mamei sale, Sfânta Elena, viețuind ca zece ani și ceva, a plecat la război împotriva perșilor. Dar într-un sat al Nicomidiei a căzut în boală. Deci, cunoscând că i s-a apropiat sfârșitul, a făcut diată, împărțind împărăția la cei trei fii ai săi; și, bolind cu trupul, și-a dat sfântul său suflet în mâinile lui Hristos Dumnezeu, cerescul Împărat. După aceasta a fost adus în Constantinopol, unde s-a îngropat cu slavă în biserica Sfinților Apostoli. El a murit la 32 de ani ai împărăției sale; iar toți anii de la nașterea sa avea șaiszeci și cinci. Iar acum viețuiește în viața cea fără de sfârșit, în veșnica împărăție a lui Hristos Dumnezeu nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, se cuvine cinste, slavă și închinăciune în vecii vecilor. Amin.

Troparul', glasul al 8-lea:

Chipul Crucii Tale pe cer văzându-l, și ca Pavel chemare nu de la oameni luând, cel între împărați apostolul Tău, Doamne, împărăteasca cetate în mâinile Tale o a pus. Pe care păzește-o totdeauna în pace, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule, Iubitorule de oameni.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Condacul, glasul al 3-lea:

Constantin astăzi, cu maica sa Elena, Crucea a arătat, lemnul cel preacinstit, care este rușinea tuturor iudeilor și arma credincioșilor împărați asupra celor potrivnici. Că pentru noi s-a arătat semn mare și în războaie înfricoșător.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pentru rugăciunile tuturor Sfinților, Doamne, și ale Născătoarei de Dumnezeu, pacea Ta dă-ne-o, nouă și ne miluiește pe noi, ca un îndurat.

---

¹ Troparul și Condacul sunt cântări scurte de laudă, ce cuprind rezumativ, viața și învățătura sfântului, sau al praznicului împărătesc, în cinstea cărora au fost scrise. Acestea sunt rugăciuni scurte pe care le putem învăța ușor pe de rost, le putem rosti, sau cânta des în cinstea ocrotitorilor noștri. Aceste rugăciuni, și în primul rând rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu, pentru Născătoarea de Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”, rostite cât se poate de des, cu luare aminte și evlavie, avem ajutorul lui Dumnezeu, al Maicii Domnului și al Tuturor Sfinților, ne întraripăm cu râvna de a urma lor, ni se fac apropiați nouă, nu se mai despart de noi, ne apropie de Dumnezeu.